

اسوه راستين

نگاهي به زندگاني حضرت امام خميني (ره)

تولد حضرت امام خميني (ره):

امام خميني (ره) اول مهر ماه سال ۱۲۸۱ هجری شمسی مصادف با ۲۰ جمادی الثانی ۱۳۲۰ هجری قمری، روز تولد حضرت زهرا (س) در شهر خمین به دنیا آمد تولد امام در این روز خجسته آن هم در میان خانواده ای مذهبی و روحانی به فال نیک گرفته شد پدر امام خمینی سیدمصطفی نام داشت سیدمصطفی در سال ۱۲۷۸ قمری به دنیا آمد جد امام آقا سیداحمد معروف به سیددهندی بود. سیداحمد جد امام هنگامی که در عتبات عالیات مشغول تحصیل بود با یکی از خوانین کمره به نام یوسف خان آشنا شد و به دعوت او برای تبلیغات دینی به خمین آمد و تحصیلات ابتدایی را در خمین گذراند و سپس برای ادامه تحصیل به اصفهان و نجف مهاجرت کرد آقا سیدمصطفی پدر امام تا سال ۱۳۱۲ قمری در نجف اقامت کرد و با اخذ درجه ی اجتهاد به خمین بازگشت و به حل امور شرعی مردم پرداخت در این هنگام خمین آماج تهاجمات و صحنه نزاع ها و درگیری های خوانین بود. آقا مصطفی در پی اعتراض به ستمگری های خوانین، ترور شد. آن موقع حضرت امام خمینی (ره) ۵ ماه داشت.

تربیت حضرت امام خمینی (ره):

پس از مرگ پدر، خانواده و بستگان حضرت امام (ره) به تربیت حضرت امام (ره) اهتمام ورزیدند. صاحبه خانم عمه امام و بانو هاجر مادر گرامی امام سرپرستی و تربیت کودکان خرد سال را بر عهده گرفتند. روح اله خمینی (ره) از همان ابتدا و روزهای تولد به دستور پدرش به دایه پرهیز کاری به نام خاور سپرده شد تا کودک را شیر دهد. در عوض از او التزام می گیرد تا زمانی که فرزندش را شیر می دهد از غذای دیگری مصرف نکند. غذای روح اله تا دو سالگی از منزل پدر تامین می شد.

دوران کودکی و نوجوانی حضرت امام (ره) مصادف بود با حملات پی در پی و نا امنی های زیاد که توسط اشرار ایجاد شده بود.

امام خمینی (ره) در آن زمان نوجوان بود و در سنگر بندی و دفاع از شهر خمین شرکت می کرد.

تحصیلات ابتدایی حضرت امام خمینی (ره):

حضرت امام خواندن و نوشتن و قرائت قرآن و ادعیه و متون ادبی را در مکتب خانه ملا ابوالقاسم فرا گرفت. دروس ابتدایی را نزد آقا شیخ جعفر و میرزا محمود افتخار العلماء به اتمام رساند.

مقدمات دروس دینی را نزد حاج میرزا مهدی داعی تلمذ نمود و دروس حوزوی را نزد برادر خود آقا سید مرتضی فرا گرفت . در این زمان که حضرت امام خمینی (ره) مادر گرامی و عمه ی مهربانش را از دست داد .

عمه ی مهربان حضرت امام (ره) در تربیت ایشان نقش به سزایی داشت . در آن موقع حضرت امام پانزده سال داشت .

زندگی طلبگی:

در سال ۱۳۳۹ قمری و در سن ۱۹ سالگی برای ادامه تحصیل به شهر اراک سفر کرد . حوزه ی علمیه شهر اراک که توسط آیت الله حاج شیخ عبد الکریم حایری یزدی تاسیس شده بود شهرت فراوانی داشت . در سال ۱۳۰۱ هجری شمسی حضرت امام خمینی (ره) از اراک به قم عزیمت نموده و در حجره ای از مدرسه دارالشفاساکن شد و به ادامه ی تحصیل مشغول شد ایشان کتب فقهی ، سطوح و خارج فقه را نزد اساتیدی چون : ادیب تهرانی ، حاج سید محمد تقی خوانساری ، علی یثربی کاشانی و حایری گذراند .

زندگی سیاسی حضرت امام خمینی (ره):

در شرح زندگی سیاسی امام باید به حوادث سیاسی مهمی اشاره نمود که در تحول و تکوین اندیشه و عمل سیاسی ایشان تاثیر فراوانی داشته اند . مهمترین این حوادث به شرح ذیل است :

دوران مشروطه:

در دوران مشروطه بسیاری از علماء و فضلای ایران و عراق حضور چشمگیر داشتند . گوشه نشینی و عقب نشینی روحانیت از صحنه سیایت آثار و باز تاب اجتماعی و فرهنگی و روحی زیادی در جامعه به خصوص حوزه های علمیه بر جای نهاد . خاطراتی که از حضرت امام خمینی (ره) از دوران مشروطه داشت و همچنین بیان تجربیات اساتید حضرت امام خمینی (ره) از دوران مشروطه شور و هیجان و انگیزه را در امام افزایش می داد به طوری که بهره های زیادی از مسایل سیاسی می برد تا جایی که حضرت امام در مورد نقش علماء در مشروطیت فرمودند : در جنبش مشروطیت همین علماء در راس بودند . اصل مشروطیت اساسش از نجف و ایران و ... به دست علماشروع شد و پیش رفت .

امام خمینی (ره) و مساله جدایی دین از سیاست:

ایادی استعمار برای نابودی و کم کردن توان علمی ، دفاعی و سیاسی علما و روحانیون نقشه ی ددمنشانه ای ترسیم کردند . روحانیت را بیش از پیش منفعل کردند و روحانیت را از مداخله در امور سیاسی دور نگه داشتند ، تا جایی که بسیاری از علما و شخصیت های برجسته را دستگیر و حبس و تبعید نمودند . در دوره رضاخان این پدیده باعث منزوی شدن روحانیت از صحنه های سیاسی - اجتماعی گردید و آثار مخربی در پی داشت . اما امام خمینی (ره) این وضعیت را مورد انتقاد قرار داد .

سقوط رضاخان ، جونامساعد و خفقان را به هم ریخت . اما کم کم شرایط برای فعالیت های سیاسی مبارزان اسلام محدودتر گردید . در سال های ۱۳۴۱ و ۱۳۴۲ علی رقم مخالفت های امام و دیگر

مراجع با رژیم پهلوی همکاری های سیاسی ، امنیتی ، نظامی و اقتصادی بین اسرائیل و ایران ادامه داشت امام مخالفت شدید خود را با امتیاز کاپیتولاسیون که در اسفند ماه سال ۱۳۴۰ از طرف دولت ایران به سفارت آمریکا داده شده بود . اعلام نمود . همچنین امام مخالفت خود را با انجمن های ایالتی ولایتی که در زمان دولت اعلم اتفاق افتاد و به دنبال آن رییس ارتش اسراییل به ایران آمد اعلام داشت .

حضرت امام خمینی (ره) و نهضت ملی:

از دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) نهضت شامل دو قسمت بود :

الف : ماهیت و غایت نهضت از نظر سیاسی و باطن مادی مورد بررسی قرار می گیرد . مطابق نظر امام که فرمود: به عقیده ی من نهضت امروز انقلاب اسلامی عمیق تر از نهضت در روزگار مرحوم دکتر مصدق است . در آن روز نهضت صرفا سیاسی بود ، اما امروز جنبه ی مذهبی آن می چربد . امروز ، نهضت ما سیاسی - مذهبی و ریشه دار است به همین دلیل امید بزرگتری به پیروزی می رود .

نهضت ملی که در آن سالها به وقوع پیوست . ابعاد گسترده ی آن سبب استقلال سیاسی و پیروزی در عرصه های سیاسی و ملی بود .

ب- رهبری نهضت ملی :

نهضتی که توسط آیت الله کاشانی و دکتر مصدق رهبری می شد ،

بسیار مورد توجه امام خمینی (ره) قرار داشت . وجهه ی آیت الله کاشانی که می رفت ، پایه های نهضت را ، اسلامی نماید . با تهمت ها و افتراهای جبهه ی ملی و مطبوعات طرفدار آن تخریب می شد و نهایتا به انزوا و بی اعتباری ایشان منجر گردید . مطابق نظر امام (ره) بی اعتبار جلوه دادن آیت الله کاشانی به خاطر همین پایبند بودن او به جنبه های اسلامی نهضت بود چنان تیشه به ریشه اسلام زدند .

آنچه مسلم است ، ارتباط تنگاتنگ حضرت امام با آیت الله کاشانی از سال ۱۳۰۸ و دوران طلبگی و شناخت وافری که از ایشان داشت مطمئن بود که آیت الله کاشانی با موانع عظیمی روبروست و به اعتقاد امام (ره) آیت الله کاشانی برای اسلام کار کرده است .

حضرت امام (ره) و فاجعه ی مدرسه ی فیضیه:

در روز دوم فروردین ماه سال ۱۳۴۲ که مصادف با شهادت امام جعفر صادق (ع) بود ، مردم اقدام به برپایی مجالس عزاداری نموده بودند . نظیر این مجالس در منزل امام (ره) برپا شده بود . سربازان شاه برای بر هم زدن مجلس عزاداری اقدام کردند . بعد از ظهر همان روز سربازان شاه به مدرسه فیضیه رفتند و طلاب را مورد ضرب و شتم قرار دادند و منابع اسلامی را در صحن مدرسه به آتش کشیدند.

حضرت امام خمینی و قیام ۱۵ خرداد:

امام خمینی (ره) قرار بود در روز عاشورا ۱۳ خرداد ۱۳۴۲ در مدرسه فیضیه سخنرانی نماید . یکی از مقامات ارشد ساواک به منزل امام (ره) آمد و گفت چنانچه امروز سخنرانی کنید

کماندوها به مدرسه ی فیضیه را به آتش و خون تبدیل می کنند . امام (ره) فرمود : ما هم به کماندوهای خود دستور می دهیم که فرستادگان علیا حضرت را تادیب نمایند .

امام خمینی (ره) بعد از ظهر عاشورا به مدرسه فیضیه رفت و به سخنرانی پرداخت . در این سخنرانی ، فاجعه ی فیضیه را به فاجعه کربلا ارتباط داد و نقشه های شوم رژیم صهیونیستی را بر ملا ساخت . این سخنرانی توسط هزاران نفر از مردم دلیر قم همراهی می شد .

در ساعت ۲/۳۰ نیمه شب ۱۲ محرم برابر با ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ دژخیمان شاه از رادیو منزل امام بالا رفتند که امام را دستگیر نمایند . ولی ایشان را نیافتند و در جستجوی امام به ضرب و شتم افراد حاضر در منزل امام (ره) پرداختند .

خبر دستگیری امام (ره) به تهران و دیگر شهرهای ایران رسید مردم و مخصوصا دانشجویان دانشگاه ، با بر پایی تظاهرات علیه رژیم پهلوی به مبارزه با رژیم برخاستند . سفاکان رژیم به روی مردم دلیر آتش گشودند و هزاران نفر را به خاک و خون کشیدند .

تبعید حضرت امام خمینی (ره) به ترکیه:

در شب ۱۳ ماه آبان ۱۳۴۲ ، رژیم منحوس پهلوی با یک اقدام عجولانه و دستپاچگی ساده لوحانه ای اقامتگاه امام (ره) را در قم مورد تهاجم قرار داد و امام (ره) را محاصره نمود و با اتومبیل به تهران منتقل کردند و در همان روز امام به ترکیه تبعید گردید . به دنبال آن فرزند برومند امام مرحوم شهید حاج آقا سید مصطفی نیز دستگیر و روانه زندان قزل قلعه شد و پس از ۵۷ روز اسارت ناچاراً به ترکیه تبعید شد .

حضرت امام خمینی (ره) و کشتار اول محرم سال ۱۳۵۷:

در شب اول محرم ۱۳۹۹ قمری (دهم آذر ماه ۱۳۵۷) تظاهرات میلیونی مردم مبارز به وقوع پیوست و در پی آن هزاران نفر از مبارزان به شهادت رسیدند . پس از این واقعه شاه خائن ناچار شد . دولت سر نیزه از هاری را کنار گذارد و شاهپور بختیار را که از جبهه ملی بود برگزیند .

حضرت امام (ره) و خروج شاه از ایران:

در روز ۲۶ دی ماه ۱۳۵۷ محمد رضا پهلوی تصمیم بر خروج از کشور گرفت . اعضای خانواده ی او همگی از ایران خارج شده بودند . امام (ره) در مصاحبه های خود اموال شاه را ملی اعلام کرد و حکومت آینده ی اسلامی ایران را غیر متعهد معرفی کرد و خواستار محاکمه ی شاه شد .

حضرت امام خمینی (ره) و سقوط بختیار:

در حالی که ملت ایران خود را برای دیدار با امام (ره) آماده می کرد ، بختیار مردم را تهدید به کودتای نظامی کرد . در آستانه ی حرکت امام (ره) از پاریس ستاد استقبال امام (ره) از طرف جامعه ی روحانیت مبارز تشکیل گردید . بختیار با ارسال نامه ای به حضرت امام خمینی خواستار دیدار در پاریس شد که امام رسماً اعلام کرد ، بختیار تا استعفا ندهد ، نمی پذیرم .

رهبر انقلاب اسلامی ایران ، در حالی که اشک شوقی در چشم داشت ، در ساعت ۹/۳۰ دقیقه روز ۱۲ بهمن ۵۷ قدم در فرودگاه مهر آباد گذاشت.

اخلاق و رفتار حضرت امام (ره) با همسر:

حضرت امام خمینی (ره) هنگام تدریس دروس دینی به طلاب می فرمودند: طلبه های متاهل نباید شب ها مطالعه کنند ، بلکه شب را به امور منزل و رسیدگی به زن و فرزند بگذرانند و سحر ها را به مطالعه ، اختصاص دهند . همسر امام (ره) می گوید : حضرت امام خمینی (ره) به من خیلی احترام می گذاشتند و خیلی اهمیت می دادند . هیچ حرف بد یا زشتی به من نمی زدند . امام (ره) حتی در اوج عصبانیت هرگز بی احترامی و اسایه ادب نمی کردند . همیشه در اتاق ، جای بهتر را به من تعارف می کردند . دختر امام (ره) می فرماید : بر خورد امام با همسرشان در عین صمیمیت و محبت بسیار محترمانه بود در تمام مسایل شخصی و خانوادگی نظر خانم محترم بود و ایشان هیچ گونه دخالتی در امور داخلی منزل نداشتند .

همسر امام در خصوص اخلاق امام (ره) می گوید : تا من نمی آمدم سر سفره خوردن غذا را شروع نمی کردند . به بچه ها هم می گفتند : صبر کنید تا خانم بیاید . فرزند امام (ره) می گوید : اگر بگویم که در طول ۶۰ سال زندگی زودتر از خانم دستشان توی سفره نرفت ، دروغ نگفته ام ، اگر بگویم کوچک ترین توقعی از ایشان نداشتند . دروغ نگفته ام ، حتی می توانم بگویم در طول ۶۰ سال زندگی هیچ وقت یک لیوان آب هم از خانم نخواستند .

رفتار امام (ره) با کودکان:

همه ی کودکان برای امام (ره) عزیز بودند. نسبت به کودکان با نرمی و عطف رفتار می نمود . فرزندش فریده می گوید : ما هیچ وقت در منزل احساس نکردیم که حتی ایشان کدام یک از ما را بیشتر دوست دارند و کدام یک را کمتر ، رفتارشان به همه یکسان بود . امام (ره) عقیده داشتند که بچه ها باید آزاد باشند و وقتی بزرگ شدند ، آن موقع برایشان حدی تعیین کنید با بچه ها روراست بود . ایشان فرمودند : با بچه ها روراست باشید تا آنها هم روراست باشند ، الگوی بچه پدر و مادر هستند .

وجود نظم در کارهای حضرت امام خمینی (ره):

دیدگاه امام در مورد تنظیم وقت در زندگی این بود که وقتی انسان به برنامه های خود در زندگی اش نظم بخشد ، مسلما وجود خود او نظم پیدا می کند . پلیس فرانسه ، در زمان اسکان امام (ره) در آنجا گفته بود که ما حتی ساعت های خودمان را با رفت و آمد امام (ره) تنظیم می کنیم . خواب و مطالعه ی امام (ره) زمان خاصی داشت . خواندن روزنامه ، دیدارها و خواندن نامه ها ، همه دارای نظم خاصی بود .

حضرت امام (ره) و اهمیت به وضو و نماز:

۱- ضوی حضرت امام :

ایشان در فاصله ی به جا آوردن اعمال وضو ، شیر آب را می بست و در موقع لازم دوباره باز می کرد تا مبادا آب اضافی از شیر خارج شود .

۲- نماز اول وقت :

مساله نماز اول وقت را ایشان خیلی به آن اهمیت می دادند . روایتی از امام جعفر صادق (ع) نقل می کردند : که اگر کسی نمازش را سبک بشمارد از شفاعتشان محروم می شود . من یک بار به ایشان عرض کردم : سبک شمردن نماز شاید به این معنی باشد که شخص نمازش را یک وقت بخواند . گفتند : نه این خلاف شرع است . منظور امام صادق (ع) این بوده است که وقتی ظهر می شود و فرد در اول وقت نماز نمی خواند در واقع به چیز دیگری رجحان داده است .

منابع :

۱- رجبی ، محمد حسن ، زندگی نامه ی سیسی امام خمینی (ره) ، انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

۱۳۷۸

۲- ستاد اقامه نماز ، امام (ره) در سنگر نماز ۱۳۷۸

۳- ماهنامه پیام زن ، مجله پیوند ، خرداد ۱۳۸۲ شماره ۲۸۴

تهیه و تنظیم : شوروی